

המדריך המלא לטיפול בכאב כרוני

17% עד 30% מהאוכלוסייה יחוו במהלך חייהם כאב כרוני. מתי הוא דורש טיפול, מהן האפשרויות שעומדות בפני הסובלים מכאב והאם קנאביס רפואי יכול לעזור?

מאת: אסנת עופר, מערכת אינפומד

20/04/2016

כאב ראש, בטן, גב, צוואר, רגליים. החיים מזמנים לכולנו רגעי סבל, זמניים וחולפים או קבועים ומטרידים. גם הנתונים קצת מטרידים: בין 17%-30% מהאוכלוסייה יחוו כאב כרוני במהלך חייהם. במקרים רבים הכאב נגרם כתוצאה ממחלה או מחבלה שיש צורך לטפל ולרפא אותן. אלא שאצל רבים הכאב עלול להפוך לבעיה עצמה. אם בעבר הגישה הייתה שכאב הוא דבר בלתי נמנע שצריך לדעת לחיות איתו, כיום כבר ברור לכל ילד: כאב הוא סבל שניתן למנוע ולנסות להפיג. "כאב חריף הוא אזהרה לכך שמהו קורה וצריך לבדוק ולטפל", מסבירה ד"ר ריטה לקר לייבזון, מנהלת המרכז לרפואת כאב בבית החולים בילינסון, שנחשב למרכז החדש ביותר בישראל. "יחד עם זאת, מדובר בכאב שהוא 'טוב' כי הוא מתריע על סכנה. אלא שאנחנו לא רצים בכל פעם לרופא או לבית החולים, בעיקר כשאנחנו מבינים את הסיבה לכאב: פצע, כאבי ראש או בטן לפני המחזור החודשי וכדומה. במקרים רבים מנוחה ומשככי כאבים יספיקו. "אבל כשהכאב הוא בלתי נסבל, כשהוא לא עובר אחרי פרק זמן סביר או כשיש סימנים נוספים – ייתכן שמהו חריג קורה. כאבי בטן שאינם חולפים, למשל, עלולים להיות סימן לדלקת בתוספתן, כאבים בחזה הם כאבים שיכולים להעיד על מצב מסכן חיים. מדע הרפואה עושה רבות על מנת להאריך חיים, אבל אנחנו רוצים גם איכות חיים, בין השאר על ידי הפגת כאב באמצעות שיטות מתקדמות. כשכאב משבש את איכות החיים, מפריע לתפקוד היומיומי, כשכאב איננו הסימפטום אלא המחלה עצמה, זה כבר לא כאב 'טוב' – וצריך לטפל בו."

מהן התלונות הנפוצות ביותר שאת שומעת במרפאה?

"הכאבים הנפוצים ביותר הם כאבי גב וצוואר. יש גם כאבים קשים בקרב חולי סרטן שנמצאים בעיצומם של טיפולים אונקולוגיים, וכאבים נירופטיים בקרב חולי סוכרת. לכאבי ראש אני מתייחסת בצורה שונה, ייחודית, משום שיש סוגים רבים של כאבי ראש, וצריך לדעת להתייחס אליהם. יש שסובלים בצורה כרונית ממיגרנות, ויש כאבי ראש שהם חריפים ופתאומיים ועלולים להעיד על בעיה בכלי הדם במוח."

אפשר לרפא כאב?

"דבר ראשון, צריך לקבל אבחנה. לכל דבר ברפואה יש אפשרויות טיפול, כשיודעים את הסיבה. כשמדובר בכאב פתאומי וחריף, ההמלצה היא לגשת לבדיקה רפואית ומוקדם ככל האפשר, כדי לטפל בסיבה במהירות ועם מינימום סיבוכים. "כשמדובר בכאב כרוני, חשוב לבצע תיאום ציפיות. בארצות הברית קוראים לתרופות משככות כאב, 'Pain Killers' אבל חייבים להבין שלא כל כאב אפשר 'להרוג' ויש סיכוי שהטיפול יהיה לכל החיים. כמו שחולה סוכרת או חולה ביתר לחץ דם מבינים שהטיפול התרופתי איננו מרפא, ומטרתו היא לשפר את איכות החיים והתפקוד היומיומי", מדגישה ד"ר לקר לייבזון.

כיצד מטפלים בכאב?

טיפול תרופתי

נחלק לשני סוגים: תרופות נרקוטיות ותרופות שאינן נרקוטיות. "יש לנו מגוון רחב של תרופות שניתנות לחוד או במשולב עם תרופות אחרות. במקרים רבים אני מציעה לשלב טיפול תרופתי עם פיזיותרפיה או הידרותרפיה, או עם טכניקות פולשניות מינימליות", מסבירה ד"ר לקר לייבזון.

טכניקות פולשניות מינימליות

"מדובר בטכניקות שכרוכות בהתערבות שאינה ניתוחית או בניתוחים קטנים", מדגישה ד"ר לקר לייבזון ומונה את האפשרויות:

-זריקה של חסם עצבי אבחנתי וטיפולי בהנחיית שיקוף רנטגן או אולטרסאונד או במכשיר לגילוי העצב (נרב לוקייטר)

-זריקה אפידורלית שנעשית תחת שיקוף רנטגן או אולטרסאונד

-אנדוסקופיה ספינלית, החדרת סיב אופטי לחלל הספינאלי במטרה להפריד הידבקויות לאחר ניתוח גב או לצורך הזרקת חומר אילחוש בקרבת העצב

-השתלת אלקטרודות לגרייה חשמלית של עצבים פריפריים או של חוט השדרה

השתלת משאבה ספינלית המכילה תרופות לשיכוך כאבים. זו טכניקה שמיועדת בדרך כלל לטיפול בכאב אצל חולים אונקולוגיים ולסובלים מעוויתות (Spasitivity)) בגלל פגיעות ראש, פגיעות בעמוד השדרה, טרשת נפוצה ועוד. שיכוך כאב בעזרת מכשירי PCA אצל חולים מאושפזים וחולים סופניים בבית-צריבה של סיבי העצב (Nerve ablation) באמצעות גלי רדיו, תחת שיקוף אולטראסאונד או רנטגן

קנאביס רפואי לטיפול בכאב: כן או לא?

קנאביס רפואי הפך להיות שם נרדף עבור רבים לטיפול בכאב. ד"ר לקר לייבזון דווקא לא מהתומכים. "אני חושבת שעושים שימוש לא תקין ולא מושכל בחומר הזה, והוא בוודאי שאינו 'רפואי' כמו שנוטים לקרוא לו", היא מסבירה. "קנאביס יעיל מאד לחולים אונקולוגיים, לבעלות הפרעות אכילה, לאנשים שסובלים מבחילות ומהקאות וכן מקושי להירדם. לחולים אונקולוגיים שימוש בקנאביס עוזר בהתמודדות עם תופעות הלוואי של טיפולי כימותרפיה. במקרים כאלה השימוש בקנאביס יעיל.

"אבל קנאביס אינו משכך כאבים כפי שחושבים. ניסיתי לתת אותו לחולים להפחתת הכאבים וזה לא הועיל. מלבד זאת, אין רגולציה ויש שימוש מופרז בחומר הזה. עשו לו אידיאליזציה, כל אחד משים את עצמו מומחה לנושא, לפעמים המרשמים שניתנים נמכרים על ידי החולים בשוק השחור. צריך גם לזכור שיש לשימוש בקנאביס תופעות לוואי כמו פסיכוזות, הפרעות בתפקודי קרישה כשניתן ביחד עם תרופות מסוימות ועוד. כל עוד אין רגולציה, אני מרגישה שאני לא יכולה להיות שותפה לזה, ושהדרך שבה קנאביס ניתן לחולים איננה נכונה. אני סבורה שדרושה רויזיה."